

CHUBOYEVA OZODAXON KUVONIBEKOVNA

HUQUQSHUNOSLIK

fani bo'yicha

USLUBIY KO'RSATMA

Namangan

Mazkur seminarlar bo'yicha uslubiy ko'rsatma Namangan Davlat Universiteti o'quv-uslubiy kengashining 2013 yil 30 avgust №1-sonli yig'ilishi qarori bilan nashrga tavsiya etilgan.

Muallif: Chuboyeva Ozodaxon Kuvonbekovna
Namangan Davlat Universiteti
Xuquqshunoslik kafedrası katta
o'qituvchisi

Taqrizchilar: M.Akayeva – yuridik fanlar nomzodi, dotsent.

B.Karimov – O'zbekiston Respublikasi
advokatlar palatasi Namangan viloyat

g'i

Яшов

и бюджет ташкил
рэдорлиги тўғр

уча кубий
15-1000

alishdagi oliy ta'lim
naliy mashg'ulotlarni
mo'ljallangan.

21407/3

Семинар ишланма

МАНВЗУ: Давлат ва ҳуқуқ назарияси асослари (2 сят)

РЕЖА

1. Давлат ва ҳуқуқ назарияси фани предмети ва вазифалари
2. Давлатнинг таърифлари
3. Давлат моҳиятига боғлиқ назариялар.
4. Давлатнинг келиб чиқишида мулк ва табақалашувнинг роли.
5. Давлатнинг келиб чиқиши тўғрисида: илохий, патриархал, шартнома, ирригация, синфий, ислом назариялари
6. Давлатнинг асосий белгилари.
7. Давлат функциялари тушунчаси.
8. Ички функциялари: регулятив ва кўриклаш функциялари.
9. Ташқи функциялари.
10. Давлат шакли тушунчаси
11. Бошқарув шакллари: монархия ва республика
12. Давлат тузулиши: унитар давлат, федератив давлат, конфедерация,
13. Сиёсий режимлар. Антидемократик режим белгилари.
14. Жамият тушунчаси.
15. Фуқаролик жамияти таърифи.
16. Фуқаролик жамияти белгилари.
17. Фуқаролик жамияти таркиби ва институтлари.
18. Ўзбекистонда фуқаролик жамияти қуриш асослари.
19. Ҳуқуқий давлат таърифи ва белгилари.
20. Ўзбекистонда ҳуқуқий давлат қуриш асослари.
21. Ҳуқуқ таърифи.
22. Объектив ва субъектив ҳуқуқ
23. Ҳуқуқнинг асосий белгилари.
24. Ҳуқуқ келиб чиқишига доир назариялар
25. Ҳуқуқ функциялари.
26. Ҳуқуқ меъёр (норма)лари тушунчаси, белгилари ва тузилиши.
27. Ҳуқуқ институтлари.
28. Ҳуқуқ тизими ва таркиби.
29. Оммавий ва хусусий ҳуқуқ.
30. Халқаро ҳуқуқ.
31. Ҳуқуқ тармоғи тушунчаси ва белгилари.
32. Ўзбекистон ҳуқуқ тизими.
33. Ҳуқуқ манбалари тушунчаси ва турлари.
34. Норматив ҳуқуқий ҳужжатлар тушунчаси ва турлари
35. Конституция, қонунлар
36. Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Вазирлар Маҳкамаси ҳужжатлари, вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралари ҳамда маҳаллий давлат ҳокимияти органлари ҳужжатлари аҳамияти.
37. Ҳуқуқий муносабатлар таърифи
38. Ҳуқуқий муносабатлар омиллари.
39. Ҳуқуқ субъектлари ва объектлари.

40. Юридик фактлар
41. Конунийлик ва ҳуқуқий тартибот
42. Ҳуқуқбузарлик таърифи ва белгилари.
43. Ҳуқуқбузарлик турлари.
44. Юридик жавобгарлик ва унинг турлари.

Талабалар сони 25 та	Уқув соати - 1 соат
Машгулот шакли	Сухбат тартидаги амали машгулот
Машгулота режаси	
уқув машгулотининг максали	Ҳуқуқшунослик фани бўйича назарий битимларни кенгайтириш.
Педагогик вазифалар	уқув фаслияти натижалари:
☐ Ҳуқуқшунослик бўйича умумий тушунчаларни сураш. ☐ Ҳуқуқшунослик уқув фанининг мавзун, урганиш усулларини таҳлил қилиш. ☐ Ҳуқуқшунослик уқув фанининг ижтимоий фанлар системасидаги (тизимдаги) урни ва унинг долзарб аҳамиятини суради. ☐ Ўзбекистон Республикаси Президенти И Каримовнинг асарларидан келиб чиккан ҳолда фаннинг максали ва вазифасини сураш	Талабалар ☐ Ҳуқуқшунослик бўйича умумий тушунчаларни ёритиб берадилар ☐ Ҳуқуқшунослик уқув фанининг мавзун, урганиш усулларини таҳлил қилишадилар ☐ Республикамызда қабул қилинган қонунлар, қарорлар ва бошқа меъерий ҳужжатлар ҳақида маълумот берадилар. ☐ Ҳуқуқшунослик уқув фанининг ижтимоий фанлар системасидаги (тизимдаги) урни ҳақида таҳлилга эга бўладилар ☐ Ўзбекистон Республикаси Президенти И Каримовнинг "Асосий вазифамиз Ватанимиз тараққийети ва ҳалқимиз фиривонлигини янада кўсаттиришди" номли асарларидан келиб чиккан ҳолда фаннинг максали ва вазифасини тушунтириб бера оладилар.
• Уқитиш усуллари-техникаси	• конспект, намайиш, блиц-сурав, ақлий ҳужум, сухбат
• уқитиш воситалари	• матни, компьютер технологияси, • Доска
• уқитиш шакллари	фронтал, коллектив иш
• уқитиш шароити	• компьютер, мультимедиа проектор (ёки проектор ва LCD панель)
• Мониторинг ва баҳолаш	• Оғзаки саволлар

Машгулотнинг технологик харитаси.

Фаолият босқичлари	Фаолиятнинг мазмуни	
	Уқитувчи	Талаба
1- босқич. мавзу га кириш (10 мин)	1.1. Машгулотнинг режасини эълон қилади.	Тинглайдилар Машгулот режасини қийслайдилар
	1.2. машгулотни бошлашдан олдин ақлий ҳужум уюштиради.	Саволларга жавоб берадилар

2 - босқич. Асоси и бўлими (бўлими и)	2.1. машғулот саволи бўйича сўхбат тарзидә суровни ташиқил қилади	Тинглайдилар. Мунозарлада иштирок этадилар
	2.2. Ҳуқуқ тизими ҳақида талабалар ёрдамида кластер яратади.	Кластер яратишида иштирок этадилар
	2.3. Маърузанинг 5-саволи бўйича савол жавоб утказади.	Саволларга жавоб берадилар
3- босқич. Яқунловчи (10 мин)	☐ 3.1.Мавзу бўйича яқунловчи хулосалар қилади.	Саволлар берадилар
	☐ Мавзу мақсадига эришишидаги тингловчилар фаолияти таҳлил қилинади ва баҳоланади.	Тинглайдилар

Фойдаланиладиган адабиётлар

- 1 Каримов И.А. Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси: Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг кўнма мажлисидаги маъруза 2010 йил 12 ноябрь - Тошкент: Ўзбекистон, 2010 - 56 б.
- 2 Н.В. Boboyev, Н.Т. Odilqoriyev. Davlat va huquq nazariyasi – Т.: TDYI, 2005.
- 3 Чубоева О. К. «Ҳуқуқшунослик» ўқув-услубий курсатма. Ўқув услубий қўлланма Наманган Давлат университети Ўқув -услубий Кенгашининг 2012 йил "26 " январдаги № "6 " -сонли мажлисида мулоқома қилиниб, нашрга тавсия этилган
- 4 <http://www.yunslib.ru>

2-МАВЗУ: (1 соат)

Маъмурий ҳуқуқ асослари

1. Маъмурий ҳуқуқ предмети.
2. Маъмурий ҳуқуқ билан тартибга солинадиган муносабатлар турлари.
3. Маъмурий ҳуқуқнинг бошқа ҳуқуқ фанлари билан алоқаси.
4. Маъмурий ҳуқуқ манбалари.
5. Умумий ва махсус қонунлар.
6. Ўзбекистон Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги Кодекси.
7. Маъмурий ҳуқуқ нормалари тушунчаси.
8. Маъмурий ҳуқуқий муносабатлар.
9. Вертикал ва горизантал ҳуқуқий муносабатлар.
10. Фуқаро ва бошқарув органлари.
11. Ижро этувчи ҳокимият тушунчаси, унинг таркиби.
12. Ижро ҳокимияти муҳим хусусиятлари.
13. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ваколатлари. Марказий махсус ваколатли ижро этувчи органлар. Вазирликлар, давлат қўмитаси, давлат идоралари тушунчаси.
14. Маъмурий мажбурув тушунчаси, унинг мақсади.

15. Маъмурий мажбурлов чоралари.
16. Маъмурий олдини олиш чоралари.
17. Маъмурий чеклов чоралари турлари.
18. Маъмурий тикловчи чоралар.
19. Маъмурий жавобгарлик субъектлари
20. Маъмурий ҳуқуқбузарлик тушунчаси.
21. Маъмурий жавобгарликнинг асосий хусусиятлари.
22. Маъмурий жазо ва унинг турлари.
23. Маъмурий жазони қўлловчи давлат органлари.

Маъмурий ҳуқуқ амалий машғулотини олиб бориш технологияси

Машғулот шакли	Мавзу бўйича маъруза
Амалий машғулот режаси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Маъмурий ҳуқуқ тушунчаси. 2. Маъмурий ҳуқуқ тизими 3. Маъмурий ҳуқуқ субъектлари. 4. Маъмурий мажбурлов. 5. Маъмурий жавобгарлик 6. Маъмурий жазолар тушунчаси
Ўқув машғулотининг максали	Маъмурий ҳуқуқ ҳақида тушунча бериш
Таянч тушунча ва иборалар	Маъмурий ҳуқуқ, Вазирлар маҳкамаси, субъектлар, маъмурий жавобгарлик, маъмурий муомала лаёқати, Инстанция
Педагогик вазифалар:	Ўқув фаслияти натижалари:
☐ Маъмурий ҳуқуқ тушунчасини таҳлил этишни сурайди; ☐ Маъмурий ҳуқуқ тизими тушунчаси бўйича суро, ўтказлади; ☐ Маъмурий ҳуқуқ субъектларини схемалаштириш вазифасини баҳолайди; ☐ Маъмурий мажбурловни таҳлил этиб беришни сурайди; ☐ Маъмурий жавобгарликни тушунтиришни сурайди; ☐ Маъмурий жазоларни таҳлил ва тушунтиришни сурайди	☐ Маъмурий ҳуқуқ тушунчасини таҳлил этиб, саволларга жавоб берадилар; ☐ Маъмурий ҳуқуқ тизими тушунчаси ҳақида тасаввурларини изоҳлайдилар; ☐ Маъмурий ҳуқуқ субъектлари турларини схемаларини ўқитувчига тушунтирадилар; ☐ Маъмурий мажбурлов ҳақида тасаввурларини изоҳлайдилар; ☐ Маъмурий жавобгарлик турларини таҳлил этадилар; ☐ Маъмурий жазоларни таҳлил этадилар.
Ўқитиш усуллари	Сўхбат, ақлий ҳужум, тақдирот, блиц-суров
Ўқитиш воситалари	Маъруза матнлари, таркатма материаллар, доска, бур, видео проектор
Ўқитиш шакллари	Фронтал ва жамоавий, гуруҳларда ишлаш
Ўқитиш шароитлари	Техник таъминланган, гуруҳларда ишлашга мослаштирилган аудитория

Амалий машгулотнинг технологик картаси

Босқичлар, вақт	Фаолият	
	Ўқитувчи	Ўқувчилар
1-босқич. Ўқув машгулотига кириш (20 мин.)	1.1. Ўқув машгулотининг мавзуси мақсади, режалаштирилган натижаси ва уни ўтказиш режасини айтади.	Диққат билан тинглаб, саволларга жавоб бера оладилар
2-босқич. Билимларни фаоллаштири ш (20 мин.)	2.1. Мавзу бўйича асосий тушунчаларга тариф беришни таклиф қилади ва шу асосида блич-суров ўтказиши 2.2. Иш гуруҳларда/жуфтликларда ўқув вазибалари бажарилгандан сўнг “Давра суҳбати” сифатида давом эттирилишини эълон қилади. “Давра суҳбати” қоидалари билан таништиради Гуруҳларда ишлаш қоидаларини эслатади.	Тушунчаларга тариф берадилар. Тинглайдилар, саволлар берадилар.
3-босқич. Гуруҳларда жуфтликларда ишлаш (20 мин.)	3.1. Ўқувчиларни гуруҳларга/ жуфтликларга ажратади Давра суҳбатида муҳокама қилиш учун саволлар ва вазибаларни тарқатади ва гуруҳлар/жуфтликларга тақсимлайди Вазибани бажаришда қўшимча материаллардан фойдаланиш мумкин эмаслигини тушунтиради. Натижалар. 1 баҳолаш вароғларини тарқатади. 3.2. Гуруҳларда иш бошлангандигини эълон қилади, маслаҳатлар беради.	Ўқув вазибаси, йуриқнома ва натижалар қарточкаси билан танишдилар Вазибани бажарадилар, тақдимот вароғларини расмийлаштирадилар
4-босқич “Давра суҳбати” муҳокамаси (20 мин.)	4.1. Гуруҳларда бажарилган ишнинг натижаларини муҳокамаси ва баҳолашини ташкил этади. Вазибаларни бажариш жараёнида қилинган хулосалар, умумлаштиришларга алоҳида эътибор қаратади.	Гуруҳлар етакчилари жамоавий ишлаб чиқилган фикрни баён қиладилар Иштирокчилар қўшимча қиладилар, саволлар берадилар
5-босқич. Яқуний (10 мин.)	5.1. Ишга яқун ясади, баҳолар қўяди. 5.2. Мустақил иш учун вазиба беради.	5.1. Тинглайдилар, вазибани эзиб оладилар.

1-илова

Блич-суров саволлари:

1. Маъмурий ҳуқуқ тушунчаларни таснифланг.
2. Маъмурий ҳуқуқ субъектлари турларини санаб ўтинг.
3. Маъмурий мажбуриятни тушунтиринг.
4. Маъмурий мажбуриятга таъриф бериш.
5. Маъмурий жавобгарлик ҳуқуқи деганда нимани тушунасиш.

6. Маъмурий жазо қандай турлари бор?

2-илова

“Давра суҳбати” мунозарасини ўтказиш бўйича йуриқнома

1. Сузга чиққанларни диккат билан, бўлмасдан тингланг.
2. Маърузачининг фикрига қўшилмасанг, ўз фикрингни билдиришга руҳсат сўра.
3. Маърузачининг фикрига қўшилсанг, қуриб чиқилаётган масала бўйича қўшимча фикрлар билдир.

3-илова

“Давра суҳбатида” муҳокама қилиш учун саволлар:

1. Маъмурий, жавобгарлик тушунчаларини таснифланг.
2. Маъмурий мажбурлов ҳужжатда белгиланади.
3. Маъмурий жазо турлари таснифи.

4-илова

Натижаларни баҳолаш вариоги

Индивидуал баҳо эссе баҳоси 21 балл) ва гуруҳ иши баҳосини (3 балл) йиғиндисига тенг (2 балла).

Максимал баҳо – 5 балл: 4-5 баллар – «аъло»; 3-4 балл – «яхши»; 3 «қоникарли»; 2дан паст баллов – «қоникарсиз».

Савол ва гуруҳ рақами	Жавоб (1 балл)	Бошқаларга савол (1 балл)	Қўшимча қиритиш (2 балл)	Қургазма (схема, жадваллар ва х.к.) (1 балл)	Жами (1 балл)
1					
2					
п					

5-илова

Мустақил ишлаш учун вазифа

3. “Маъмурий ишларни қўриш” мавзусида эссе.

Фойдаланиладиган адабиётлар

1. Каримов И.А. Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси: Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маъруза. 2010 йил 12 ноябрь - Тошкент: Ўзбекистон, 2010 - 56 б.
2. Н.В. Boboyev, Н.Т. Odilqoriyev Davlat va huquq nazariyasi – Т.: TDYI, 2005.
3. Алимов Х.Р., Махмудов А.А., Исмоилов Н.Т. Маъмурий ҳуқук. Дарслик. 2-нашр. – Т.: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2003. — 367 б.
4. Чубоева О. К. «Ҳуқуқшунослик» ўқув-услубий курсатма. Ўқув услубий қўлланма Наманган Давлат университети Ўқув -услубий Кенгашининг 2012 йил “26 ” январдаги № “6 ”-сонли мажлисида муҳокама қилиниб, нашрга тавсия этилган.
5. <http://www.zakon.uz>
6. Ўз.Р. МЖТК

3-МАВЗУ: Молия ҳуқуқи асослари (1 соат)

1. Молия атамаси тушунчаси.
2. Молиявий муносабатлар.
3. Молия ҳуқуқи предмети.
4. Молия ҳуқуқи манбалари
5. Махсус қонунлар
6. Молия ҳуқуқий муносабатларининг хусусиятлари
7. Молия ҳуқуқининг ҳокимият хусусияти.

- 8 Молиявий назорат тушунчаси ва вазифалари
- 9 Назорат объектлари
- 10 Молия интизоми
- 11 Молиявий назорат тизими.
- 12 Умумий назоратли ва махсус назоратли органлар
13. Аудиторлик фаолияти.
- 14 Ташаббусли ва мажбурий аудит текшируви.
15. Банк тушунчаси
16. Банкларнинг асосий вазифалари.
17. Банкнинг: а) корхона; б) савдо корхонаси; в) восита корхоналари; г) биржа агенти; д) кредит муассасаси сифатидаги вазифалари
- 18 Банк тизими
- 19 Марказий банк, тижорат банклари ва ихтисослаштирилган молия муассасалари.
- 20 Бюджет ҳуқуқи тушунчаси.
- 21 Давлат бюджети тизими.
- 22 Даромадлар ва харажатлар.
- 23 Давлат мақсадли жамғармалари.
- 24 Бюджет манбалари.
- 25 Солиқ ҳуқуқи тушунчаси.
- 26 Солиқларнинг хусусиятлари.
- 27 Солиқлар ва банк мажбурий тўлови турлари.
- 28 Солиқ принциплари - мажбурийлик, бегаразлилик, жорий этиш ва ундириб олишнинг тартибини белгилаш.

1.1. Семинар машғулотининг ўқитиш технологияси

Вақти 2 соат	Талабалар сони: 25 нафар
Уқув машғулотининг шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича семинар машғулотини
Семинар машғулотининг режаси	<ol style="list-style-type: none"> 1 Молия тушунчаси ва функциялари 2 Ўзбекистон Республикасининг молиявий тизими, унинг таркиби. 3 Давлатнинг молиявий фаолияти тушунчаси ва унинг элементлари. 4 Давлат молиявий фаолиятининг принциплари тушунчаси ва тизими
<p><i>Уқув машғулотининг мақсади:</i> Бу семинар машғулотини жароғинда саволлар ва муаммолар борасида суҳбат ўтказилади. Бу дарсада “актив ҳужум” усулини ҳам қўллаш мумкин. Шунингдек, тест ва масалалар ечиш мумкин.</p>	
<p><i>Педагогик вазифалар:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - молия тушунчаси ва уни тадбиркорликни ривожлантиришдаги роли ва тўтган ўрнини тушунтириш; + молия соҳасидаги муносабатларни ҳуқуқий тартибга солиш механизмини таништириш; - илмий билиш усулларини изоҳлаш ва тасаввур ҳосил қилиш 	<p><i>Уқув фаолиятининг натижалари:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Молия ҳуқуқининг предметини изоҳлайди; - Молия ҳуқуқи тушунчасига таъриф беради; - Молия ҳуқуқи фанининг бошқа фанлар билан ўзаро алоқасини ва уни фанлар ичида тўтган ўрнини тавсифлайди; - Молия ҳуқуқининг манбаларини таснифлайди.
Уқитиш услуби ва техникаси	Блиц-суров, биргаликда ўқиймиз, иқтисодий эссе, “ғизим”, “иктисод” сузаларига кластер, мунозара
Уқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, проектор, флипчарт, маркер, доска
Уқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш
Уқитиш шарт-шароити	Компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган.

Семинар машғудотининг технологик харитаси (1-машғулот)

Боскичлар, вақти	Фаолият мазмуни	
	Уқитувчи	Талаба
1-боскич Кириш (10 мин.)	<p>1.1. Мавзунинг мақсади режадаги ўқув натижаларининг эълон қилади, уларнинг аҳамиятини ва долзарблигини асослайди</p> <p>Машғулот ҳамкорликда ишлаш технологиясини қўллаган ҳолда утишни маълум қилади.</p> <p>1.2. Ақлий ҳужум усулидан фойдаланган ҳолда аудиториянинг тайёргарлик даражасини аниқлайди</p> <p>Монопол фаолият билан боғлиқ қандай терминларни биласиз?</p> <p>Уларнинг мазмунларини ҳам биласизми?</p> <p>Мазмунининг муҳокамаси гуруҳларда давом этишини эълон қилади</p>	<p>1.1. Мавзунинг эълони ва саволларга жавоб беради</p>
2-боскич. Асосий (60 мин.)	<p>2.1. Талабаларни 3 гуруҳга бўлади, ҳар бирига вазифа беради (2-илова).</p> <p>Кутулаётган ўқув натижаларини эслатади.</p> <p>2.2. Гуруҳда ишлаш қондаси билан таништиради (1-илова).</p> <p>Баҳолаш мезонларини ҳам намойиш қилади.</p> <p>2.3. Вазифани бажаришда ўқув материаллари (маъруза матни, ўқув қўлланма)ларидан фойдаланиш мумкинлигини эслатади</p> <p>Гуруҳларда иш бошлашни таклиф этади.</p> <p>2.4. Тайёргарликдан кейин тақдимотни бошлангани эълон қилинади.</p> <p>2.5. Талабалар жавобини шарҳлайди, хулосаларга эътибор беради, аниқлик киритади</p> <p>2.6. Талабаларга Б.Б.Б. усули бўйича фойдаланган жадвални намойиш қилади ва устунларни тўлдирини айтади.</p> <p>Тушунчаларга изоҳларни тўғрилайди ва саволларга жавоб қайтаради</p> <p>Гуруҳлар фаолиятига умумий баҳо беради.</p>	<p>2.1. Ўқув натижаларини тақдим қилади</p> <p>2.2. Саволлар беради</p> <p>2.3. Жавобларни тўлдирди.</p> <p>2.4. Жадвал устунларини тўлдирди ва муҳокамада иштирок этади.</p>
3-боскич. Якуний (10 мин.)	<p>3.1. Машғулотни якунлайди, талабаларни баҳолайди ва фаол иштирокчиларни рағбатлантиради.</p> <p>3.2. Мустақил иш сифатида “Молиявий муносаба глар” мавзусида “реферат” ёзишни топширади.</p>	<p>3.1. Эшитадилар.</p> <p>3.2. Топшириқни оладилар.</p>

Ўқув топшириқлар

Гуруҳ билан ишлаш қондалари

Гуруҳ аъзоларининг ҳар бири

- уш шеркларининг фикрларини ҳурмат қилишлари лозим;
- берилган топшириқлар бўйича фаол, ҳамкорликда ва масъулият билан ишлашлари лозим;
- уларига ёрдам керак бўлганда сўрашлари мумкин;
- ёрдам сўраганларга кўмак беришлари лозим;
- гуруҳни баҳолаш жараёнида иштирок этишлари лозим;
- “Биз бир кемадамиз, бирга чуқамиз ёки бирга қўтиламиз” қондасини яхши билишлари лозим

Баҳолаш мезонлари ва курсаткичлари (балл)

Гуруҳ	1-топшириқ			2-топшириқ			3-топшириқ (ҳар бир савол 0,3 балл)			Баллар йиғиндиси
	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	
1										2.9
2										

Б.Б.Б. усули асосида билимларни синиш учун гарқатма материаллар

	Тушунча	Билмаман "+", Билмайман "-".	Билдим "+", Била олмадим "-".
1	Молия		
2	Давлатнинг молиявий фаолияти		
3	Молия ҳуқуқи тушунчаси ва тузилиши		
4	Молиявий муносабатлар		
5	Молиявий тахлил		
6	Молия тушунчаси		

САВОЛЛАР:

1. Молия тушунчаси ва функцияларинималардан иборат.
2. Ўзбекистон Республикасининг молиявий тизими, унинг таркиби.
3. Давлатнинг молиявий фаолияти тушунчаси ва унинг элементлари.
4. Давлат молиявий фаолиятининг принциплари тушунчаси ва тизими.

Фойдаланадиган адабиётлар

1. Каримов И. А. Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси. Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик налатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маъруза. 2010 йил 12 ноябрь - Тошкент. Ўзбекистон, 2010 - 56 б.
2. Н.В. Boboyev, Н.Т. Odilqor'iyev. Davlat va huquq bozariyasi – Т. TDYI, 2005
3. Ўзбекистон Республикасининг молия ҳуқуқи Дарслик. / Масъул муҳаррир М.Х. Рустамбоев - Т. ТДЮИ, 2004. - 398 б.
4. Чубоева О. К. «Ҳуқуқшунослик» уқув-услубий курсатм.. Уқув услубий қўлланма Наманган Давлат университетини Уқув -услубий Кенгашининг 2012 йил "26 " январдаги № "6 " -сонли мажлисида муҳокама қилиниб, нашрга тасвია этилган.
5. <http://www.kodeks.uz>

4-МАВЗУ Фуқаролик ҳуқуқ асослари. (2сват)

1. Фуқаролик ҳуқуқи тушунчаси, тизими ва тамойиллари.
2. Фуқаролик ҳуқуқининг манбалари.
3. Фуқаролик ҳуқуқий муносабат тушунчаси.
4. Фуқаролик ҳуқуқининг субъектлари.
5. Фуқаролик ҳуқуқининг объектлари.
6. Битимлар.
7. Муддатлар.
8. Мулк ҳуқуқи.
9. Мулк ҳуқуқининг турлари.
10. Мулк ҳуқуқини химоя қилиш.
11. Мажбурият ҳуқуқи.
12. Мажбуриятларнинг турлари.

13. Мажбуриятларнинг вужудга келиши ва бекор булиш асослари.
14. Мажбуриятни таъминлаш усуллари.
15. Шартнома ҳуқуқи.
16. Шартномаларнинг алоҳида турлари.
17. Муаллифлик ҳуқуқи.

Фуқаролик ҳуқуқи мавзуси бўйича семинар машғулотида ўқитиш технологияси

Вақти	2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Уқув машғулоти шакли		Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича семинар машғулоти
Семинар машғулотидаги режаси		<ol style="list-style-type: none"> 1. Фуқаролик-ҳуқуқий муносабат тушунчаси. 2. Фуқаролик-ҳуқуқий муносабатларнинг турлари (таснифи). 3. Фуқаролик ҳуқуқлари ва бурчларининг келиб чиқиш асослари Юридик фактлар. 4. Фуқаролик ҳуқуқларининг амалга оширилиши ва бурчларининг бажарилиши. 5. Фуқаролик ҳуқуқларини ҳимоя қилиш <ol style="list-style-type: none"> 1. Фуқаролик ҳуқуқи субъекти сифатида фуқаро (жисмоний шахс) тушунчаси. 2. Фуқаролик ҳуқуқ лаёқати тушунчаси. 3. Ҳуқуқ лаёқатининг бошланиши ва тамом булиши. 4. Фуқароларнинг муомала лаёқати
<p>Уқув машғулотидаги мақсади: Бу семинар машғулоти жараёнида саволлар ва муаммолар борасида суҳбат ўтказилади. Бу дарсда “ақлий ҳужум” усулини ҳам қўлдан олиш мумкин. Шунингдек, тест ва масалалар ечиш мумкин.</p> <p>Педагогик вазифалар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - фуқаролик ҳуқуқи тушунчаси ва фаннинг предметини тушунчасини сураш; - фуқаролик ҳуқуқи тизими таҳлил этириш; - фуқаролик ҳуқуқи тамойилларини таснифлашни сураш; - фуқаролик ҳуқуқи манбаларини таснифлашни сураш; - илмий билиш усулларини изоҳлаш ва тасаввур ҳосил қилишларини билдириш: - Фуқаролик ҳуқуқ лаёқати тушунчасига таърифини сураш; - Ҳуқуқ лаёқатининг бошланиши ва тамом булишини, муомала лаёқатини таҳлил этириш 		
<p>Уқув фаолиятининг натижалари:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Талаба: - фуқаролик ҳуқуқининг предметини изоҳлайди; - фуқаролик ҳуқуқи тушунчаларига таъриф беради, - “Фуқаролик ҳуқуқи” фаннинг бошқа фанлар билан узаро алоқасини ва уни фанлар ичида тутган ўрнини таснифлайди. - Фуқаролик ҳуқуқининг ҳосий тамойилларини таснифлайди - Фуқаролик қонуналарининг вазт. ҳудуд ва шахслар бўйича амалда бўлиши қоидаларини ургангади - Фуқаролик ҳуқуқида қонун аналогияси ва ҳуқуқ аналогияси амал қилишини изоҳлайди. Фуқаролик-ҳуқуқий муносабатларнинг турларини изоҳлайди; - Фуқаролик ҳуқуқ лаёқати тушунчасига таъриф беради; - Ҳуқуқ лаёқатининг бошланиши ва тамом булишини, муомала лаёқатини таҳлил этиш 		
Уқитиш услуби ва техникаси		Блиц-суров, биргаликда ўқиймиз, “муносабат”, “фуқаролик” сузларига кластер, мунозара
Уқитиш воситалари		Маъруза матни, уқув қўлланмаси, проектор, флипчарт, маркер, доска
Уқитиш шакли		Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича уқитиш
Уқитиш шарт-шароити		Компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳда дарс ўтишига мослаштирилган аудитория

Семинар машғулотидаги технологик картаси (машғулот)

Боскичлар, вақти	Фаолият мазмуни	
	Уқитувчи	Талаба
1-боскич Кириш (10 мин.)	1.1. Мавзунинг мақсади режадаги уқув натижаларини эълон қилади, уларнинг аҳамиятини ва долзарблигини асослайди. Машғулот ҳамкорликда ишлаш технологиясини қўллаган ҳолда ўтишни маълум қилади	1.1 Мавзунинг ёздаги саволларга жавоб беради.

	1.2. Ақлий ҳужум усулидан фойдаланган ҳолда аудиториянинг тайёргарлик даражасини аниқлайди Фуқаролик ҳуқуқий муносабат билан боғлиқ қандай терминларни биласиз? Уларнинг мазмунларини ҳам биласизми? Мазмунининг муҳокамаси гуруҳларда давом этишини эълон қилади	
2-босқич. Асосий (60 мин.)	2.1. Талабаларни 3 гуруҳга бўлади, ҳар бирига вазифа беради (2-илова). Қутилаётган ўқув натижаларини эслатади. 2.2. Гуруҳда ишлаш қоидаси билан таништиради (1-илова) Баҳолаш мезонларини ҳам намойиш қилади. 2.3. Вазифани бажаришда ўқув материаллари (маъруза матни, ўқув қўланма)ларидан фойдаланиш имконлигини эслатади. Гуруҳларда иш бошлашни таклиф этади. 2.4 Тайёргарликдан кейин тақдиротни бошлангани эълон қилинади 2.5 Талабалар жавобини шарҳлайди, хулосаларга эътибор беради, аниқлик киритади 2.6 Талабаларга Б.Б.Б усули буйича фойдаланган жадвални намойиш қилади ва устунларни тулдирини айтади Тушунчаларга изоҳларни туғрилайди ва саволларга жавоб кайтаради Гуруҳлар фаолиятига умумий балл беради	2.1. Ўқув натижаларини тақдим қиладилар. 2.2. Саволлар беради. 2.3. Жавобларни тулдирди. 2.4. Жадвал устунларини тулдирди ва муҳокамада иштирок этади.
3-босқич. Яқуний (10 мин.)	3.1. Машгулотни яқунлайди, талабаларни баҳолайди ва фаол иштирокчиларни рағбатлантиради 3.2. Мустақил иш сифатида "Фуқаролик ҳуқуқларини ҳимоя қилиш" мавзусида "реферат" ёзишни топширади	3.1. Эшитадилар. 3.2. Топширикни оладилар.

Ўқув топшириқлар

Гуруҳ билан ишлаш қоидалари

Гуруҳ аъзоларининг ҳар бири

- уз шерикларининг фикрларини ҳурмат қилишлари лозим;
- берилган топшириқлар буйича фаол, ҳамкорликда ва масъулият билан ишлашлари лозим;
- ўзларига ёрдам керак бўлганда сурашлари мумкин;
- ёрдам сураганларга кумак беришлари лозим;
- гуруҳни баҳолаш жараёнида иштирок этишлари лозим;
- "Биз бир кемадамиз, бирга чуқамиз ёки бирга қутиламиз" қоидасини яхши билишлари лозим.

1. Битта гап билан саволга жавобни шакллантиринг

1. Ҳуқуқий муносабат, юридик фактлар, ашёвий муносабатлар, мулкый муносабатлар тушунчалари қандай боғлиқликда намоён бўлади?

2. "Муомала лаёқати" буйича схема тузинг

Баҳолаш мезонлари ва кўрсаткичлари (балл)

Гуруҳ	1-топширик	2-топширик	3-топширик (ҳар бир савол 1-2 балл)			Баллар йиғиндис
	1.	2	1-савол	2-савол	3-савол	
1						
2						

Б/Б /Б техникасини қўллаш қоидалари

	Тушунча	Биламан	Билишни хоҳлайман	Билдим
1	Мулкый муносабатлар			
2	Шахсий номулкый муносабатлар			
3	Ҳуқуқ лаёқати			

4	Муомала лаёкати			
5	Фуқаролик ҳуқуқларининг амалга оширилиши ва бурчларининг бажарилиши			
6	Фуқаролик ҳуқуқларини ҳимоя қилиш			
7	Танкидий-ҳуқуқий муносабатлар			
8	Фуқаролик ҳуқуқи субъекти сифатида фуқаро			

“Инсерт усули”

Инсерт - самарали ўқиш ва фикрлаш учун белгилашнинг интерфал тизими ҳисобланиб, мустакил ўқиб-урганишда ёрдам беради. Бунда мўъруза мавзулари, китоб ва бошқа материаллар олдиндан талабага вазифа қилиб бериллади. Уни ўқиб чиқиб, «V; +; -; ?» белгилари орқали ўз фикрини ифодалайди.

Матнни белгилаш тизими

(v) - мен билган нарсани тасдиқлайди.

(+) - янги маълумот.

(-) - мен билган нарсага зид.

(?) - мени уйлантирди. Бу борада менга қўшимча маълумот зарур.

Инсерт жадвали

Тушунчалар	V	+	-	?
Ҳуқуқ лаёкати				
Муомала лаёкати				
Фуқаролик ҳуқуқларининг амалга оширилиши ва бурчларининг бажарилиши				
Фуқаролик ҳуқуқларини ҳимоя қилиш				
Танкидий-ҳуқуқий муносабатлар				
Фуқаролик ҳуқуқи субъекти сифатида фуқаро				

САВОЛЛАР:

1. Фуқаролик ҳуқуқий муносабат тушунчаси
2. Фуқаролик ҳуқуқий муносабатларнинг элементлари (субъектлари, мазмуғи ва объекти)
3. Фуқаролик ҳуқуқий муносабатларнинг классификацияси (турларга бўлиниши).
4. Фуқаролик ҳуқуқ ва бурчларнинг вужудга келиш асослари. Юридик фактлар.
5. Фуқаролик ҳуқуқларини амалга ошириш ва уларни ҳимоя қилиш

1-масала

Б. Мирзаев ота-онасининг йўқлигида С. Қодировга узининг қўл соатини 1000 сумга сотди. Мирзаев 13 ёшда, Қодиров эса 12 ёшда эди. Шу пулга Мирзаев Қодировдан велосипедни қайтариб бериш, пулни қайтарилишини талаб қилдилар. Қодиров эса Б. Мирзаевнинг всяга етмаганлигини билмаганлигини ва велосипед учун олган пулни ишлатиб юборганлигини айтди. Ўз навбатида С. Қодировнинг отаси Б. Мирзаевнинг ота-онасига сотилган соатни қайтариб бериб, 1000 сум пулни беришни талаб қилди.

Низо қандай ҳал қилинади?

2-масала

Собиров 1997 йил 25 ноябрда Қобиловга “Бону” кичик қорхонаси 500.000 сумга сотади. Шартнома нотариал гувоҳлантиргач, Собиров Қобиловга шартнома буйича мулк ҳуқуқини ФКнинг 490-моддаси талабларига биноан давлат рўйхатдан ўтказиш лозимлигини айтса-да, Қобилов бунга эътиборсиз қаради.

Ушбу вазиятда фуқаролик ҳуқуқ ва бурчлари вужудга келадими ёки йўқми? Сизнинг фикрингиз қандай?

3-масала

Қодиров ўз томорқисидаги иссиқхонада помидор етиштириш учун керосин ёқади. Керосин ёнганида чиқадиغان тутун Қодировнинг қўшнилари ва шу ернинг ҳавосига салбий таъсир қурсатади. Қўшнилари Қодировдан камрок ёқилги ёқишни сўрашганда, у: “Бу менинг иссиқхонам, менинг томорқам, шунинг учун билганимни қиламан”, деди.

Қобиловнинг ҳаракатлари тўғрими? Ўзбекистон Республикаси ФКнинг 9-моддаси 3-бандини шарҳланг.

4-масала

Буюртмачи фуқаро А. Собиров қурилишга ва таъмирлашига ихтисослашган “Нитох” фирмаси билан пудрат шартномасини тузди. Шартнома бўйича келишилган муддатда, муайян ҳақ эвазига А. Собировнинг 330 кв. м. ли хонадонини у томонидан берилган қурилиш хом ашёси ҳисобига таъмирланиш лозим эди. Ишлар бажарилди. Аммо топшириш муддати келганда, деярли барча қурилиш хом ашёсидан “ортиб қолганлиги” маълум бўлди. Буни қурувчилар “тежаш” билан изохлашди.

Ушбу ҳолат бўйича Сизнинг фикрингиз қандай? Асоссиз тежаш асоссиз бойишни манбаи ҳисобланадими? У фуқаролик ҳуқуқлари ва мажбуриятларини вужудга келтирадими?

5-масала

Дукондан чарм камзул харид қилган истеъмолчи А. Кодиров дукондор томонидан узига белгиланган сифат ва эриққулдаги мол топширилмаганлигини билди. Булиб ўтган муносабатда товар чеки берилган эди.

Ушбу ҳолат бўйича фуқаро ўзининг бузилган ҳуқуқини бевосита ўзи ҳимоя қилиши мумкинми? Фуқаролик ҳуқуқларини ҳимоя қилиш усулларини шарҳланг.

6-масала

Валиев Исҳоқовдан мебель сотиб олди. Бир неча кун ўтгач, Исҳоқовнинг хотини Валиева нисбатан даъво қўзғатиб, суддан шартномани ҳақиқий эмас деб ҳисоблашни талаб қилади. Бунга асос қилиб, Исҳоқовни шизофрения касаллиги билан касалланганлигини ва суд томонидан муомалага лаёқатсиз деб топилганлигини, ўзи эса, Исҳоқовнинг васийси эканлигини, мебель сотилган куни шаҳарда бўлмаганлигини кўрсатади. Валиев даъвога эътироз билдириб, Исҳоқовнинг муомалага лаёқатсиз эканлиги тўғрисида хабари йўқлигини, унда Исҳоқов нормал киши сифатида таассурот қолдирганини, мебель сотиш ҳақидаги таклифни ҳам у билдирганлигини, туланган сумма мебелнинг парҳига тўғри келишини айтди.

Судга тақдим этилган маълумотномада Исҳоқов шизофрения касаллиги билан касалланганлиги, вақти-вақти билан касаллик қўзғаб туришини, лекин касаллик кузалишлари ўртасидаги даврда ўзини нормал тутиши кўрсатилган эди.

Масала қандай ҳал қилинади?

7-масала

Ботир Собировнинг отаси 1992 йил 8 йил муддатга озоқликдан маҳрум қилинди. Ботирга васий қилиб тайинланган Р. Одилов Ботирнинг уйига жойлашиб олди. Бир оз вақтдан кейин Р. Одилов васийлигидан фойдаланиб, Ботирнинг уйини алмаштирди ва уйни ўз номига ўтказиб олди.

1996 йилда муддатидан илгари, Ботирнинг отаси озоқликка чиқди. Фарзанди ёнига қайтди, лекин Р. Одилов Ботирнинг отасини рўйхатдан ўтказишга қаршилиқ қилди, уйчи ҳам бўшатиб бермади.

Ботирнинг отаси , йини қайтариб олишга ҳақлими?

8-масала

Абдуллаева эрини беғ'ярак йўқолган деб топшни сўраб судга ариза билан мурожаат қилди. Ар'изага манзилгоҳлар бюросининг маълумотномасини ҳам қўшиб топширган эди. Суд Абдуллаевни бедарак йўқолган деб қарор чиқарди. Суднинг қарори тўғрими?

Фойдаланадиган адабиётлар

1. Каримов И.А. Мамалякатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси: Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маъруза 2010 йил 12 ноябрь - Тошкент: Ўзбекистон, 2010 - 56 б.
2. Н.В. Boboyev, Н.Т. Odilqoriyev. Davlat va huquq nazariyasi. – Т. TDYI, 2005
3. Зокиров И. Фуқаролик ҳуқуқи. -Т. ТДЮИ. 2006
4. <http://www.yunstitb.ru>
5. ЎзР Фуқаролик кодекси. Тошкент. «Ўзбекистон» 2012 йил

5-MAR3U Тадбиркорлик ҳуқуқи асослари (1 соат)

1. Тадбиркорлик ҳуқуқи предмети.

2. Тадбиркорлик ҳуқуқининг асосий тушунчалари; иктисодий фаолиятни эркинлаштириш; иктисодий услубларни қўллаш; хусусий тадбиркорликнинг устуворлиги; нархларни эркинлаштириш; узаро рақобат ва ҳ.к.
3. Тадбиркорлик ҳуқуқи манбалари
4. Тадбиркорлик ҳуқуқи субъектлари ва турлари
5. Фуқаролар (хусусий), жамоа мулкига асосланган тадбиркорлик, давлат мулкига асосланган тадбиркорлик, аралаш мулкка асосланган тадбиркорлик
6. Тадбиркор фаолияти субъектлари турлари
7. Акциядорлик жамиятлари, ширкат ҳужаликлари, ҳужалик ширкатлари ҳамда жамиятлари ва бошқалар.
8. Тадбиркорлик шартномалари, шартнома асослари
9. Тадбиркорлик шартномаларининг ўзига хос хусусиятлари.
10. Тадбиркорлик соҳасидаги юридик жавобгарлик.
11. Шартномавий жавобгарлик
12. Солиққа оид муносабатларда жавобгарлик
13. Банкротликни яширганлик учун жавобгарлик
14. Монополияга қарши кураш талабларини бузганлиги учун жавобгарлик
15. Савдо ёки воситачилик билан ноқонуний шугулланиш

Тадбиркорлик ҳуқуқи асослари Семинар машғулот

(дарс – 1 соат.)

Талабалар сони 25 та	Уқув соати -1 соат
Машғулот шакли	Сўхбат тартибдаги амалий машғулот
Машғулот режаси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тадбиркорлик ҳуқуқи предмети. 2. Тадбиркорлик ҳуқуқининг асосий тушунчалари; иктисодий фаолиятни эркинлаштириш; иктисодий услубларни қўллаш; хусусий тадбиркорликнинг устуворлиги; нархларни эркинлаштириш, узаро рақобат ва ҳ.к. 3. Тадбиркорлик ҳуқуқи манбалари 4. Тадбиркорлик ҳуқуқи субъектлари ва турлари 5. Фуқаролар (хусусий), жамоа мулкига асосланган тадбиркорлик, давлат мулкига асосланган тадбиркорлик, аралаш мулкка асосланган тадбиркорлик 6. Тадбиркор фаолияти субъектлари турлари. 7. Акциядорлик жамиятлари, ширкат ҳужаликлари, ҳужалик ширкатлари ҳамда жамиятлари ва бошқалар 8. Тадбиркорлик шартномалари, шартнома асослари 9. Тадбиркорлик шартномаларининг ўзига хос хусусиятлари. 10. Тадбиркорлик соҳасидаги юридик жавобгарлик. 11. Шартномавий жавобгарлик 12. Солиққа оид муносабатларда жавобгарлик 13. Банкротликни яширганлик учун жавобгарлик 14. Монополияга қарши кураш талабларини бузганлиги учун жавобгарлик 15. Савдо ёки воситачилик билан ноқонуний шугулланиш.
Уқув машғулотининг мақсади	Ҳуқуқ буйича назарий билим олиши кенгайтириши.
Педагогик вазифалар:	Уқув фаолияти натижаларни:

☐ Хужалик (Тадбиркорлик) ҳуқуқи буйича умумий тушунчаларни сураш. ☐ Хужалик (Тадбиркорлик) ҳуқуқини объектлари ва субъектларини таҳлил қилиш. ☐ Тадбиркорлик шартномалари. шартнома асослари аҳамиятини сурайди ☐ Тадбиркорлик соҳасидаги юридик жавобгарлик таснифини сурайди, конспек қилганликларини назорат қилади ☐ Солиққа оид муносабатларда жавобгарлик буйича билимларини текширади ☐ Банкротликни яширганлик учун жавобгарлик тушунчаси буйича тушунчаларни текширади	Талабалар: ☐ Хужалик (Тадбиркорлик) ҳуқуқи буйича умумий тушунчаларни ёритиб берадилар ☐ Хужалик (Тадбиркорлик) ҳуқуқини объектлари ва субъектларини таҳлил қилишадилар. ☐ Тадбиркорлик шартномалари, шартнома асослари хақида маълумот берадилар ☐ Тадбиркорлик соҳасидаги юридик жавобгарлик таснифини таҳлил қиладилар ☐ Солиққа оид муносабатларда жавобгарлик буйича тушунчаларини баён қиладилар ☐ Банкротликни яширганлик учун жавобгарлик буйича тушунчаларини баён этадилар, конспектларини баҳолатадилар ва қазусларни таҳлил этиб берадилар
• Уқитиш усуллари-техникаси	• Конспект, намойиш, блиц-суров, ақлий ҳужум, суҳбат
• уқитиш воситалари	• матни, компьютер технологияси, • Доска
• уқитиш шакллари	фронтал, коллектив иш
• уқитиш шароити	• компьютер, мультимедиа проектор (ёки проектор ва LCD панель)
• Мониторинг ва баҳолаш	• Оғзаки саволлар

Машғулотнинг технологик харитаси.

Фасл ият босқичлари	Феолиятнинг мазмуни	
	Уқитувчи	Талаба
1- босқич. мавзу га кириш (10 мин)	1.1. Машғулотнинг режасини эълон қилади.	Тинглайдилар Машғулот режасини қиёслайдилар
	1.2. машғулотни бошлашдан олдин ақлий ҳужум уюштиради.	Саволларга жавоб берадилар
2 - босқич. Асосий булим (60ми н)	2.1. машғулот саволи буйича суҳбат тарзида суровни ташкил қилади	Тинглайдилар. Мунозарада иштирок этадилар
	2.2. Хужалик тадбиркорлари тизими хақида талабалар ердамида кластер яратади.	Кластер яратишда иштирок этадилар
	2.3 Маърузанинг 5-саволи буйича савол жавоб ўтказади.	Саволларга жавоб берадилар
3- босқич.	☐ 3.1 Мавзу буйича яқунловчи хулосалар қилади.	Саволлар берадилар

Яқунд овчи (10 мин)	□ Мавзу мақсадига эришишдаги тингловчилар фаолияти таҳлил қилинади ва баҳоланади.	Тини лайдиляр
----------------------------	---	---------------

Гуруҳда ишлаш қондалари

Хар ким ўз ўртоқларини тинглаши, хурмат билдириши керак.
Хар ким актив, биргаликда, берилган топшириққа масулият билан қараган ҳолда ишлаши керак.
Хар ким зарур бўлган ҳолда ёрдам сураши дозим.
Хар ким ундан ёрдам суралганда албатта ёрдам бериши керак.
Хар ким гуруҳ иши натижасини баҳолашда иштирок этиши шарт.
Хар ким аниқ тушуниши керакки:
- Бошқаларга ургатиб ўзимиз ўрганамиз.
- Кемага тушганнинг жони бир: ё бирга қутиламиз ёки бирга чуқамиз.

1-илова

Ўқув вазифалари
1-гуруҳ

1. Тадбиркорлик иима
2. Акциядорлик жамияти тушунчаси
3. Солиқ муносабатлари тушунчаси

2-гуруҳ

1. хўжалик шартномаси нима?
2. хўжалик ҳуқуқбузарликлар учун жавобгарлик тушунчаси.
3. Банкротлик тушунчаси

2-илова

Баҳолаш кўрсаткичлари ва мезонлари (балларда)

№ Гуруҳлар	1	2	3	Жами баллар
	дастлабки (- гача)	жори (-5 гача)	оралик (- гача)	
1				
2				

3-илова

Назорат учун саволлар:

1. Тадбиркорлик ҳуқуқи манбалари
2. Тадбиркорлик ҳуқуқи субъектлари ва турлари.
3. Фуқаролар (хусусий), жамоа мулкига асосланган тадбиркорлик, давлат мулкига асосланган тадбиркорлик, аралаш мулкка асосланган тадбиркорлик.
4. Тадбиркор фаолияти субъектлари турлари.
5. Акциядорлик жамиятлари, ширкат хўжаликлари, хўжалик ширкатлари ҳамда жамиятлари ва бошқалар.
6. Тадбиркорлик шартномалари, шартнома асослари.
7. Тадбиркорлик шартномаларининг узига хос хусусиятлари.
8. Тадбиркорлик соҳасидаги юридик жавобгарлик?

Мавзу бўйича мустақил тайёргарлик учун саволлар:

1. Тадбиркорлик ҳуқуқи предмети
2. Тадбиркорлик ҳуқуқининг асосий тушунчалари: иқтисодий фаолиятни эркинлаштириш; иқтисодий услубларни қўллаш; хусусий тадбиркорликнинг устуворлиги; нархларни эркинлаштириш, ўзаро рақобат ва ҳ.к

3. Шартномавий жавобгарлик.
4. Солиққа оид муносабатларда жавобгарлик.
5. Банкротлиқни яширганлик учун жавобгарлик.
6. Монополияга қарши кураш талабларини бузганлиги учун жавобгарлик.
7. Савдо ёки воситачилик билан ноқонуний шугулланиш?

Фойдаланиладиган адабиётлар

1. Каримов И.А. Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси. Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маъруза 2010 йил 12 ноябрь - Тошкент: Ўзбекистон, 2010 - 56 б.
2. Н.В. Boboyev, Н.Т. Odilqoriyev. Davlat va huquq nazariyasi – Т: TDY1, 2005
3. Хужалик (тадбиркорлик) ҳуқуқи. Муаллифлар жамғаси. Отахонов Ф.Х. нинг умумий таҳрири остида - Тошкент: ТДЮИ.- 2003. -435б.
4. <http://www.yunuslib.ru>
5. Ўз.Р. Фуқаролик кодекси. Тошкент: «Ўзбекистон» 2012 йил

6-МАНЗУ. Меҳнат ҳуқуқи асослари

1. Меҳнат тушунчаси.
2. Меҳнат ҳуқуқи предмети.
3. Меҳнат ҳуқуқига оид муносабатларнинг ўзига хос хусусиятлари
4. Меҳнатдан ташқари меҳнат муносабатлари турлари ва моҳияти
5. Меҳнат ҳуқуқи манбалари
6. Локал ҳуқуқий ҳужжатлар тушунчаси ва турлари.
7. Меҳнат ҳуқуқи кафолатлари.
8. Меҳнат шартномаси тушунчаси.
9. Меҳнат шартномаларининг фуқаролик шартномаларидан фарқи
10. Меҳнат шартномаси тарафлари.
11. Меҳнат шартномасининг мазмуни, шартлари ва муддатлари
12. Ишга қабул қилишни рад этиш.
13. Меҳнат дафтarchаси.
14. Синов тушунчаси
15. Меҳнат шартномаси турлари.
16. Иш вақти тушунчаси
17. Умумий иш вақти.
18. Календар иш вақти
19. Ҳақиқатда ишлаган вақти.
20. Нормал, қисқартирилган ва туликсиз иш кунлари.
21. Иш вақти режими
22. Дам олиш вақти тушунчаси ва турлари.
23. Таътиллار.
24. Иштиёзли таътиллар
25. Интизомий жавобгарлик тушунчаси
26. Умумий ва махсус интизомий жавобгарлик.
27. Интизомий жавобгарлик белгилари
28. Ассосиз жавобгарликка тортишга қарши курашиш кафолатлари.
29. Интизомий жазо турлари
30. Моддий жавобгарлик
31. Меҳнатни муҳофаза қилиш тушунчаси.
32. Меҳнатни муҳофаза қилиш вазифалари.
33. Муҳофаза қилиш устидан назорат
34. Меҳнат низолари
35. Даъволи ва даъвосиз низолар.
36. Яққа тартибда ва жамoa меҳнат низолари.
37. Меҳнат низоларини меҳнат низолари комиссиясида куриб чиқиш тартиби

Меҳнат ҳуқуқи мавзуси бўйича амалий машғулотни олиб бориш технологияси

Талабалар сони <i>30 та</i>	Вақти <i>1 соат</i>
Ўқув магулотининг шакли	<i>Курсгамаи маъруза</i>
Машғулот режаси	1 Меҳнат ҳуқуқи тушунчаси, субъектлари, тамойиллари ва манбалари 2 Аҳолини иш билан таъминлаш Меҳнат шартномасини тузиш ва бекор қилиш асослари. 3 Меҳнат интизоми ва меҳнат муҳофазаси. 4 Меҳнат ҳуқуқида иш вақти, дам олиш вақти ва таътил Меҳнатга ҳақ тулаш 5 Меҳнат низолари ва уларни ҳал қилиш тартиби.
Ўқув машғулотининг мақсади	<i>Меҳнат ҳуқуқи ҳақида маълумот бериш</i>
Педагогик вазифалар:	Ўқув фаолияти натижалари
Меҳнат ҳуқуқи, субъектлари, тамойиллари, манбалари ҳақида тушунча суралади,	Меҳнат ҳуқуқи субъектлари, тамойиллари, манбалари бўйича тушунчаларни айтиб берадилар ;
Аҳолини иш билан таъминлаш, меҳнат шартномасини тузиш ва бекор қилиш асослари ҳақида тушунча ва маълумотлар сурайд;	Аҳолини иш билан таъминлаш, меҳнат шартномасини тузиш ва бекор қилиш асослари ҳақида тушунча ва маълумотлар ҳақидаги билимларни изоҳлайдилар;
Меҳнат интизоми ва меҳнат муҳофазаси бўйича маълумотлар суралади;	Меҳнат интизоми ва меҳнат муҳофазаси ҳақида билиларини изоҳлай оладилар,
Меҳнат ҳуқуқида иш вақти, дам олиш вақти ва таътил. Меҳнатга ҳақ тулаш ҳақида тушунча баҳоланади;	Меҳнат ҳуқуқида иш вақти, дам олиш вақти ва таътил. Меҳнатга ҳақ тулаш ҳақида билимларини айта оладилар,
меҳнат ҳақида ҳужжатлар моҳиятини тушунтиради;	меҳнат ҳақидаги ҳужжатлар бўйича маълумотлар бера оладилар;
Меҳнат низолари ва уларни ҳал қилиш тартибини тушунчасини таҳлил этиш	Меҳнат низолари ва уларни ҳал қилиш тартиби ҳақида тушунчаларни тушунтириб берадилар
Ўқитиш усуллари ва техника	маъруза, «Меҳнат интизоми ва меҳнат муҳофазаси», бахш-мунозача
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, компьютер технологияси, проектор, слайдлар, таркатма манба
Ўқитиш шакли	Жамoa, тугридан-туғри ва гуруҳларда ишлаш
Ўқитиш шарт-шароитлари	Техник воситалар билан таъминланган, ўқитиш усулларини қўллаш мумкин бўлган ўқув хона
Мониторинг ва баҳолаш	Ўзатиш, оғзаки назорат, ёзма назорат, савол-жавобли суров, ўқув топширик

Амалий машғулотнинг технологик харитаси.

Фаолиятбосқич-лари	Фаолиятнинг мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-босқич, мавзуга кириш	1.1. Амалий машғулотнинг режасини ёзлон қилади	Тинглайдилар Машғулот режасини ёзиб оладилар

(10ин)	1.2 машгулотни бошлашдан олдин ақлий ҳужум уюштиради.	Саволларга жавоб берадилар
2 -боскич Асосий бўлим (60 мин)	2.1. машгулотнинг саволлари буйича суҳбат тарзида машгулотни ташкил қилади	Тинглайдилар. Мунозарарада иштирок этадилар
	2.2. Ахборотнинг турлари хақида талабалар ердамида кластер яратади.	Кластер яратишда иштирок этадилар
	2.3. Маърузанинг саволлари буйича савол жавоб утказади.	Саволларга жавоб берадилар
3-боскич. Яқуловчи (10 мин)	3.1 Мавзу буйича яқуловчи хулосалар қилади.	Саволлар берадилар
	Мавзу мақсадига эришишдаги тингловчилар фаолияти таҳлил қилинади ва баҳоланади.	Тинглайдилар

«Қарорлар шажараси» методи муайян фан асослари борасидаги бир қадар мураккаб мавзуларни узоқлаштириш, маълум масалаларни ҳар томонлама, пухта таҳлил этиш асосида улар юзасидан муайян хулосаларга келиш, бир муаммо хусусида билдирилаётган бир неча хулосалар орасидан энг мақбул ҳамда тўғрисида топишга йўналтирилган тех ник ёндашувдир. Ушбу метод, шунингдек, аввалги вазиятларда қабул шлинган қарор (хулоса)лар мойиятини яна бир дора таҳлил этиш ва уни мукамал тушунишга хизмат қилади

Бу метод орқал жиноят, фуқаролик, ҳужалик, оила ва шу каби қўшув ҳуқуқ соҳаларидаги мавзуларни уқитишда қўллаш мумкин.

Гуруҳ ёки синф ўқувчилари иштирокида қўлланиладиган "Қарорлар шажараси" бир неча ўн нафар ўқувчиларнинг билимлари даражасини аниқлаш, уларнинг фикрларини жамлаш ва баҳолаш имконини беради. Таълим жараёнида мазкур методнинг қўлланилиши муайян муаммо юзасидан ошлоня қарор қабул шлиш (хулосага келиш)да ўқувчилар томонидан билдирилаётган ҳар бир вариант, уларнинг мақбул ҳамда номмақбул жиҳатларини муфассал таҳлил этиш имкониятини яратади. Машгулот жараёнида ўқувчилар қўйидаги чизма асосида тузилган жадвални тулдирадилар (ёки ушбу тартибдаги фаолиятни олиб боришда ёзув тахтасидан фойдаланядилар):

Қарорлар шажараси

Муаммо

1	2	3
Ғоя	ғоя	ғоя

ҚАРОР

"Қарорлар шажараси" методи қуйидаги шартлар асосида қўлланилади:

1. Уқитувчи машғулот бошланишидан олдин мунозара, таҳлил учун мавзуга оид бирор муаммони белгилайди. Гуруҳлар томонидан қабул қилинган хулоса (қарор)ларни ёзиш учун плакатларни тайёрлайди.

2. Уқитувчи уқувчиларни 4 ёки 6 нафар кишилардан иборат гуруҳларга ажратади. Муаммонинг ҳал этилиши, у борада энг мақбул қарорлар қабул қилиниши учун муайян вақт белгиланади.

3. Қарорни қабул қилиш жараёнида гуруҳларнинг ҳар бир аъзоси томонидан билдириладиган вариантларнинг мақбуллик ҳамда нomaқбуллик даражалари батафсил муҳокама қилинади. Улар бир вариантнинг афзаллик ва нoафзаллик жиҳатлари ёзиб бoрилади. Билдирилган вариантлар асосида муаммони ижобий ҳал этишга хизмат қилувчи усул хусусида гуруҳ аъзолари бир тўхтамга келиб оладилар.

4. Мунозара учун ажратилган вақт ниҳоясига етгач, ҳар бир гуруҳ аъзолари ўз гуруҳи қарори борасида ахборот берадилар. Зарур ҳолларда уқитувчилар раҳбарлигида барча уқувчилар билдирилган хулоса (қарор)ларни бир-бири билан қиёслайдилар.

Муаммо юзасидан билдирилган қарорлар борасида саволлар туғилгудек бўлса, уларга жавоблар қайтарилиб бoрилади, нoяниқликларга аниқлик киритилади. Агарда барча гуруҳлар томонидан муаммо юзасидан бир хил қарорга келинган бўлса, уқитувчи бунинг сабабини изоҳлайди.

"Қарорлар шажараси" методининг ўзига хос жиҳати шундан иборатки, бу метод бeвoситa маълум лoйиҳa асосида қўлланилади. Мазкур лoйиҳa қуйидаги қурилишга эга:

"Қорхона раҳбари ва ходим низоси"					
УМУМИЙ МУАММО					
1-қарор варианты		2-қарор варианты		3-қарор варианты	
Афзаллиг	Камчилиг	Афзаллиг	Камчилиг	Афзаллиг	Камчилиг
ҚАРОР:					

Мана шу метод асосида фанларни ўқитишда дарс жараёнини ташкил этишда гуруҳдаги уқувчиларда икки тоифа ажралади: Актив ва пассив.

Биринчи тоифадаги уқувчилар активлар, яъни диққат эътиборини тез жамлай оладиган, хотираси кучли ва фани тез урганиб, ўзлаштира оладиганлар. Улар бу метод орқали, фан мавзусини назарий жиҳатдан урганганини амалиётда таҳлил қилишни тез ўзлаштиради.

Иккинчи тоифадаги уқувчилар пассив, яъни информацияни секин қабул қиладиган, ўзлаштириш тезлиги паст уқувчилар. Улар бу метод орқали дарс назарий тушунчасини ва ақуний хулосани таққорлаш, қайта таққорлаш орқали иштирокчига айланади. Бу билан биз дарсларни оптималлаштиришга эришган буламиз.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Қаримов И.А. Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси: Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маъруза. 2010 йил 12 ноябрь. Тошкент: Ўзбекистон, 2010 - 56 б.

2. Н.В. Boboyev, Н.Т. Odilqoriyev. Davlat va huquq nazariyasi – Т: TDYI, 2005

3. Чубоева О. К. «Хуқуқшунослик» уқув-услубий курсатма. Уқув услубий қўлланма Наманган Давлат университети Уқув -услубий Кенгашининг 2012 йил "26 " январдаги № "6 " -сонли мажлисида муҳокама қилиниб, нашрга тавсия этилган.

4. <http://www.yuristlib.ru>

7-МАВЗУ Оила ҳуқуқи асослари

1. Оила ҳуқуқи предмети.
2. Оилавий муносабатларнинг турлари.
3. Оила ҳуқуқи субъектлари.
4. Оила ҳуқуқи муносабатлари принциплари
5. Оила ҳуқуқи манбалари
6. Оила кодекси
7. Никох тушунчаси
8. Никох тузиш шартлари ёш, муомала лаёқати, бошқа никоҳда бўлмаганлиги, яқин қариндош эмаслиги ва ҳ.к.
9. Фуқаролик никоҳи.
10. Тиббий курик.
11. Сохта никоҳ.
12. Никох шартномаси.
13. Никохни тугатиш.
14. Оилавий мулк тушунчаси.
15. Шахсий мулк предметлари.
16. Моддий таъминот мажбурияти.
17. Алимент ундириш
18. Ота-она учун алимент ундириш
19. Мулкни бўлиш.
20. Даъво муддати
21. Ота-она ва болаларнинг ҳуқуқлари.
22. Бола ҳуқуқлари
23. Оталикни белгилаш
24. Боланинг мулк ҳуқуқлари.
25. Ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум қилиш
26. Мехнатга лаёқатсиз болалар таъминоти.
27. Ота-она қа, змоғидан маҳрум бўлган болалар таъминоти.
28. Фарзандликка олиш тушунчаси.
29. Фарзандликка олинган болалар ҳуқуқлари.
30. Фарзандликка олишни сир туттиш.
31. Фарзандликка олувчиларга талаблар.
32. Васийлик ва ҳомийлик белгилаш
33. Васий ёки ҳомий этиб тайинлаш мумкин бўлмаганлар шахслар.
34. Васий ёки ҳомийликка олиш муддати.
35. Тутинган оиллага бериш.
36. Чет эллик фуқаролар билан оилавий муносабатларга киришиш

Оила ҳуқуқи ” мавзуси амалий машғулотда таълим технологияси

Талабалар сони:	Вақт - 1 соат
Уқув машғулотининг шакли	Билимларни кенгайтириш ва чуқурлаштириш буйича амалий машғулот

<p><i>Амалий машғулотда муҳокама қилиш учун саволлар</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Оила ҳуқуқи тушунчаси ва моҳияти. 2. Никоҳ, уни тузиш ва бекор қилиш тартиби. Никоҳ шартномаси. 3. Эр ва хотиннинг мулкий ҳуқуқ ва мажбуриятлари. 4. Ота-оналар билан фарзандларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари. 5. Ота-оналик ҳуқуқларидан маҳрум бўлишнинг оқибатлари. 6. Васийлик ва хомийлик.
<p><i>Уқув машғулотининг мақсади:</i> мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва чуқурлаштириш</p>	
<p><i>Педагогик вазифалар:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Оила ҳуқуқи тушунчаси ва моҳияти ҳақидаги тасавурларни кенгайтиради. • Никоҳ шартномаси таҳлилини беради • Эр ва хотиннинг мулкий ҳуқуқ ва мажбуриятлари ҳақидаги тасавурларни ривожлантиради. • Ота-оналар билан фарзандларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари ҳақидаги тасавурларни бойитади. • Ота-оналик ҳуқуқларидан маҳрум бўлишнинг оқибатларини таҳлил эттириш. • Васийлик ва хомийликни тушунтириш 	<p><i>Уқув фаолиятининг натижалари:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Оила ҳуқуқи тушунчаси ва моҳияти ҳақидаги тасавурларга эга бўлади • Никоҳ шартномаси таҳлилини бера олади • Эр ва хотиннинг мулкий ҳуқуқ ва мажбуриятлари ҳақидаги тасавурларга эга бўлади • Ота-оналар билан фарзандларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари ҳақида билимга эга бўлади • Ота-оналик ҳуқуқларидан маҳрум бўлишнинг оқибатларини таҳлил этиб берадилар • Васийлик ва хомийликни тушунтириб берадилар.
<p><i>Уқитиш усуллари</i></p>	<p>Сухбат, ақлий ҳужум, тақдирот, блиц-сўров</p>
<p><i>Уқитиш воситалари</i></p>	<p>Маъруза матнлари, тарқатма материаллар, доска, бур, видео проектор</p>
<p><i>Уқитиш шакллари</i></p>	<p>Фронтал ва жамоавий, гуруҳларда ишлаш</p>
<p><i>Уқитиш шароитлари</i></p>	<p>Техник таъминланган, гуруҳларда ишлашга мослаштирилган аудитория</p>
<p><i>М ва Б</i></p>	<p>Озгаки назорат: савол жавоб</p>

Амалий машғулотнинг технологик картаси

Босқичлар, вақт	Фаолият	
	Уқитувчи	Талабалар

<p>1-босқич Билимларни фаоллаштириш (20 мин.)</p>	<p>2.1 Мавзу буйича асосий тушунчаларга тариф беришни таклиф қилади ва шу асосида блич-суров утказади (<i>шлова</i>)</p> <p>2.2 Иш гуруҳларда/жуфтликларда ўқув вазифалари бажарилгандан сунг “Давра суҳбати” сифатида давом эттирилишини эълон қилади. “Давра суҳбати” қондалари билан таништиради (<i>шлова</i>).</p> <p>Гуруҳларда ишлаш қондаларини аслатади</p>	<p>Тушунчаларга тариф берадилар, саволлар берадилар.</p>
<p>2-босқич Гуруҳларда/жуфтликларда ишлаш (25 мин.)</p>	<p>3.1 Талабаларни гуруҳларга/жуфтликларга ажратади Давра суҳбатида муҳокама қилиш учун саволлар ва вазифаларни таркатади ва гуруҳлар/жуфтликларга тақсимлайди (<i>шлова</i>).</p> <p>Вазифани бажаришда қушимча материаллардан фойдаланиш мумкин эмаслигини тушунтиради. Натижаларни баҳолаш вароғларини таркатади (<i>шлова</i>).</p> <p>3.2 Гуруҳларда иш бошланг анлигини эълон қилади, маслаҳатлар беради.</p>	<p>Ўқув вазифаси, йуриқнома ва натижалар қарточкаси билан танишадилар</p> <p>Вазифани бажарадилар, тақдимот вароғларини расмийлаштирадилар.</p>
<p>4-босқич. “Давра суҳбати” муҳокамаси (25 мин.)</p>	<p>4.1. Гуруҳларда бажарилган ишнинг натижаларини муҳокамаси ва баҳолалишини ташкил этади</p> <p>Вазифаларни бажариш жараёниди қилинган хулосалар, умумлаштиришларга алоҳида эътибор қаратади</p>	<p>Гуруҳлар стакчилари жамоавий ишлаб чиқилган фикрни баёни қиладилар</p> <p>Иштирокчилар қушимча қиладилар, саволлар берадилар.</p>
<p>5-босқич. Яқуний (10 мин.)</p>	<p>5.1. Ишга яқун ясайди, баҳолар қўяди</p> <p>5.2. Мустақил иш учун вазифа беради (<i>шлова</i>)</p>	<p>5.1. Тиш эълон қилади, вазифани ёзиб олади.</p>

1-шлова

Блич-суров саволлари:

1. Оила ҳуқуқи тушунчаси ва ҳоҳияти таснифланг.
2. Никоҳ шартномаси талабларини санаб утинг
3. Эр ва хотиннинг мулкий ҳуқуқ ва мажбуриятларига мисол келтиринг
4. “Ота-оналар билан фарзандларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятларига таъриф беринг.
5. Васийлик ва ҳомийликни деганда нимани тушунасиз

2-шлова

“Давра суҳбати” мунозарасини утказиш буйича йуриқнома

1. Сузга чиққанларни диққат билан, булмасдан тингланг.
2. Маърузачининг фикрига қўшилмасанг, ўз фикрингни билдиришга руҳсат сура
3. Маърузачининг фикрига қўшилсанг, қуриб чиқилаётган масала буйича қушимча фикрлар билдир.

3-шлова

“Давра суҳбатида” муҳокама қилиш учун саволлар:

1. Эр ва хотиннинг мулкий ҳуқуқ ва мажбуриятлари нимадан иборат
2. Оила ҳуқуқи фанининг тузилиши.
3. Васийлик ва ҳомийликни таснифи

4-илова

Натижаларни баҳолаш яраги

Индивидуал баҳо эссе баҳоси (1 балл) ва гуруҳ иши баҳосини (2 балл) йиғиндисиға тенг (2 балла).
Максимал баҳо – 3 балл; 2,2 -3 бала «аъло»; 1,2 - 2 балл «яхши»; 0,5 – 1,1 – «қониқарли»; 0-0,5 баллов – «қониқарсиз».

Савол ва гуруҳ рақами	Жавоб (1 балл)	Бошқаларға савол (0,2 балл)	Қўшимча киритиш (0,2 балл)	Кўرғазма (схема,жадваллар ва х.к.) (0,6 балл)	Жами (2 балл)
1					
2					
п					

5-илова

Мустьақил ишлаш учун вазифа

3. "Эр ва хотиннинг мулкый ҳуқуқ ва мажбуриятлари" мавзусида эссе.

Фойдаланядиган адабийётлар

1. Каримов И.А. Мамлакатимизда демократик ислохотларни янда чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси. Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маъруза 2010 йил 12 ноябрь - Тошкент. Ўзбекистон, 2010 - 56 б.
2. Н.В. Boboyev, Н.Т. Odilqoriyev. Davlat va huquq nazariyasi – Т.: TDYI. 2005
3. Чубоева О.К. «Хуқуқшунослик» укув-услугибй курсатма. Укув услугибй кулланма Наманган Давлат университети Укув -услугибй Кенгашининг 2012 йил "26 " январдаги № "6 "–сонли мажлисида мухокама қилиниб, нашрга тавсия этилган.
4. <http://www.yunslib.ru>
5. Уз Р. Оила кодекси. Тошкент. «Ўзбекистон» 2012 йи.

8-МАВЗУ Экология ҳуқуқи асослари. (1 соат)

1. Экология ҳуқуқи предмети.
2. Табиат ва унинг объектлари юридик тушунчаси.
3. Экология ҳуқуқи тизими.
4. Экология ҳуқуқи билан алоқадор ҳуқуқ тармоқлари.
5. Экологик хавфсизлик.
6. Экология ҳуқуқи манбалари
7. Умумий, махсус ва алоҳида манбалар
8. Умумий тамойиллар
9. Махсус тамойиллар
10. Ўзбекистон Республикаси экологик сиёсатининг узиға хос хусусиятлари
11. Нодавлат экологик ҳаракат
12. Ўзбекистонда сиёсий тизимнинг экологиялашуви.
13. Стратегик дастурлар ва лойиҳалар.
14. И. Каримов асарларида экологик хавфлар манбалари ва уларни бартараф этишға доир курсатмалар.
15. Табиат объектларининг ҳуқуқий мақоми.
16. Табиат объектлари мулк ҳуқуқи объектлари сифатида.
17. Фойдаланиш ҳуқуқи тушунчаси
18. Алоҳида муҳофаза қилинадиган табиат объектлари

19. Атроф-мухитни муҳофазат қилиш усуллари
20. Ҳуқуқий усуллар: ҳуқуқий талабларни белгилаш орқали; нормативлар, стандартлар белгилаш орқали, лицензиялаштириш; иқтисодий ҳуқуқий механизмларни белгилаш; экологик мониторинг юритиш ва экологик экспертиза ўтказиш орқали; назоратни амалга ошириш орқали.
21. Экология назорати тушунчаси. Текшириш, ўрганиш, кузатиш ва ҳ.к. усуллари.
22. Давлат, идоравий, ишлаб чиқариш ва жамоатчилик экология назорати
23. Давлат экология назоратини махсус амалга оширувчи органлари
24. Экологик нормативлар турлари.
25. Турғун ва ҳаракатланувчи объектлар учун нормативлар.
26. Атроф-мухит сифати нормативлари.
27. Экологик экспертиза мақсадлари ва объектлари.
28. Иқтисодий ҳуқуқий механизмлар.
29. Ифлослантирганлик учун гулов тулаш.
30. Иқтисодий рағбатлантириш мазмуни ва турлари.
31. Экологияда юридик жавобгарлик тушунчаси.
32. Экологияда ҳуқуқбузарлик асослари.
33. Экологик йўқотишлар.
34. Жиноий, маъмурий, фуқаролик (маддий) жавобгарлик

семинар манти улугинини ўқитиш технологияси

Талабалар сон: 20-25	Вақт - 2 соат
<i>Ўқув машғулотининг шакли</i>	Билимларни кенгайтириш ва чуқурлаштириш буйича амалий машғулот
<i>Семинар машғулотда муҳофазат қилиш учун саволлар</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Экология ҳуқуқи фани тушунчаси 2. Экология ҳуқуқи фани мақсади, вазифаси 3. Республикада Экология ҳуқуқига доир қабул қилинган қонунлар қарорлар ва бошқа меъёрий ҳужжатлар 4. Экология ҳуқуқи тизими 5. Экология ҳуқуқи фанининг бошқа фанлар билан алоқадорлиги
<i>Ўқув машғулотининг мақсади:</i>	маъзу буйича билимларни кенгайтириш ва чуқурлаштириш
<p><i>Педагогик вазифалар:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Экология ҳуқуқи дунёдаги глобал муаммолардан бирига айланганлиги. Экология ҳуқуқи буйича халқаро ташкилотлар томонидан ҳужжатлар қабул қилинганлиги. Ўзбекистонда Экология ҳуқуқи фанини мустақилликдан кейинги тараққиёти • Экология ҳуқуқи фани мақсади ҳақида халқаро ҳужжатлар буйича тушунчалар. • Экология ҳуқуқи фани ҳуқуқшунослар учун амалий фаолиятда келтириб чиқарадиган вазифалари • Экология ҳуқуқи фанини ижтимоий ва бошқа фанлар билан алоқадорлиги • Ўзбекистон Республикаси Президенти И Каримовнинг “Асосий вазифамиз – Ватанимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир” номли асарларидан келиб чиққан ҳолда фanning мақсади ва вазифаси чуқурроқ таҳлил қилиб бериш 	<p><i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Экология ҳуқуқи келиб чиқиши, ривожланиши ва тараққиёти буйича билимларини ўртақлашадилар. • Экология ҳуқуқи ва доир муаммоли масалалар ҳақида кен. роқ мунозара юритадилар. • Республикада Экология ҳуқуқига доир қабул қилинган қонунлар қарорлар ва бошқа меъёрий ҳужжатлар ҳақида маърузада олинган маълумотларни таҳлил этадилар. • Экология ҳуқуқини урганиш услублари ҳақида тунуттириш берадилар • Экология ҳуқуқини бошқа фанларда ҳам урганилишини таҳлил этадилар. • Ўзбекистон Республикаси Президенти И Каримовнинг “Асосий вазифамиз – Ватанимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир” номли асарларидан келиб чиққан ҳолда фanning мақсади ва вазифаси чуқурроқ таҳлил қиладилар.
<i>Ўқитиш усуллари</i>	Гуруҳда ишлаш, ақлий ҳужум, тақдимот, билиш-сўров
<i>Ўқитиш воситалари</i>	Маъруза матнлари, тарқатма материаллар, доска, бўр, видео проектор
<i>Ўқитиш шакллари</i>	Фронтал ва жамоавий, гуруҳларда ишлаш

Уқитиш шартлари	Техник таъминланган, гуруҳларда ишлашга мослаштирилган аудитория
М ва Б	Озгаки назорат: ўқув вазифалари, жадваллар тузиш

Амалий машғулотнинг технологик картаси

Босқичлар, вақт	Фаолият	
	Уқитувчи	Талабалар
1-босқич. Ўқув машғулотига кириш (10 мин.)	<p>1.1. Ўқув машғулотининг мавзуси мақсади, режалаштирилган натижаси ва уни ўтказиш режасини айтади.</p> <p>1.2. Мавзунинг таянч иборалари асосида сўров ўтказилади. Жамият, табиий муҳит, инсон, фан каби тушунчаларга тариф беришни сўрайди.</p> <p>Ушбу мавзу бўйича олдинги машғулот охирида берилган вазифани муҳокамасини ташкил этади. Иккинчи вазифа бўйича муҳокама вазифа гуруҳларда бажарилгандан кейин бўлишини эълон қилади. Ҳар бир талаба гуруҳ баҳосига мос равишда баҳо олишини тушунтиради.</p> <p>Гуруҳларда ишлаш натижаси плакат коғозларда кўрсатилиши кераклигини эълон қилади.</p>	<p>Тинглайдилар, ёзиб оладилар</p> <p>Саволга жавоб берадилар.</p>
2- босқич. Гуруҳларда ишлаш (30 мин.)	<p>2.1. Талабаларни гуруҳга бўлади. Ўқув вазифаларини тарқатади.</p> <p>Қандай натижалар олиниши кераклигини аниқлаштирилади. Баҳолаш кўрсаткичлари ва мезонларини шарҳлайди. Вазифани бажаришда қандай қўшимча материаллардан фойдаланиш мумкинлигини тушунтиради(дарслик, маъруза матнлари).</p> <p>Гуруҳлар ишини бошлашни эълон қилади.</p>	<p>Ўқув вазифалари, баҳолаш кўрсаткичлари ва мезонлари билан танишадилар.</p> <p>Вазифани бажарадилар.</p>
3-эстап. Тақдимот (30 мин.)	<p>3.1. Тақдимот ва гуруҳларда ишлаш натижаларини узаро баҳолашни ташкил этади.</p> <p>Шарҳлайди, билимларни умумлаштирилади, вазифани бажариш жараёнида қилинган хулосалар, умумлаштиришларга эътиборни қаратади.</p>	<p>Тақдимот қилишади.</p> <p>Қўшимчалар қилишади, баҳолашади.</p>
4-босқич. Яқунловчи (10 мин.)	<p>4.1. Машғулотга яқун ясайди.</p> <p>4.2. Мустақил иш учун вазифа беради (илова)</p>	<p>Тинглайдилар, аниқлаштирадилар.</p> <p>Мустақил иш учун вазифани ёзиб олишади.</p>

Гуруҳда ишлаш қоидалари

Ҳар ким ўз ўртокларини тинглаши, ҳурмат билдириши керак.
 Ҳар ким актив, биргаликда, берилган топшириққа масулият билан қараган ҳолда ишлаши керак.
 Ҳар ким зарур бўлган ҳолда ёрдам сўраши лозим.
 Ҳар ким ундан ёрдам сўралганда албатта ёрдам бериши керак.
 Ҳар ким гуруҳ иши натижасини баҳолашда иштираётган шарт.
 Ҳар ким аниқ тушуниши керакки:
 - Бошқаларга ўргатиб ўзимиз ўрганамиз.
 - Кемага тушганининг жони бир: ё бирга қўтиламиз ёки бирга чўкамиз.

2-илова

Ўқув вазифалари 1-гуруҳ

1. жамият, инсон ва фуқарорлик жамияти тушунчаси
  2. Экология ҳуқуқининг таъсифи ва хусусиятлари
  3. Ижтимоий муносабат тушунчаси
- 2-гуруҳ
1. Фан турлари ва унинг белгиларига кўра таъсифи
  2. Экология ҳуқуқи фанининг таърифи ва моҳияти.

3. фан соҳаси сифатида экология ҳукуқи фанининг ўрни
3-илова

Баҳолаш кўрсаткичлари ва мезонлари (балларда)

№ Гуруҳлар	1	2	3	Жами баллар
	(1 7гача)	(2гача)	(2гача)	
1				(5 7гача)
2				

4-илова

Назорат учун саволлар:

1. Инсон ва жамиятни вужудга келиши қандай таснифланади?
2. Экологик ижтимоий муносабатларнинг ҳаётимиздаги ўрни ва роли.
3. Экология ҳуқуқини урганишдаги мантикий усул таснифи.
4. Жамият экологик босқичлари тарихи.
5. Жамият, давлат ва инсон ҳамда табиат боғлиқлиги
6. Экологик муаммолар характеристикаси.
7. Экология ҳуқуқи фани тушунчаси.
8. Экология ҳуқуқини тизими.
9. Экология ҳуқуқини урганиш усуллари.
10. Экология ҳуқуқини бошқа фанлар билан алоқаси

Фойдаланилган адабиётлар

1. Каримов И. А. Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқародик жамиятини ривожлантириш концепцияси: Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маъруза. 2010 йил 12 ноябрь - Тошкент: Ўзбекистон. 2010 - 56 б.
2. Н.В. Boboyev, Н.Т. Odilqoriyev. Davlat va huquq nazariyasi. – Т.: TDYI, 2005
3. Чубоева О. К. «Ҳуқуқшунослик» ўқув-услубий кўрсатма. Ўқув-услубий қўлланма Наманган Давлат университети Ўқув-услубий Кенгашининг 2012 йил “26 ” январдаги № “6 ”-сонли мажлисида муҳокама қиличиб, нашрга тавсия этилган.
4. <http://www.yuristlib.ru>
5. «Ўз.Р. Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонуни

9-МАНЗУ. Қишлоқ хўжалик ҳуқуқи асослари

1. Қишлоқ хўжалик ҳуқуқи предмети, унинг ўзига хос хусусиятлари.
2. Қишлоқ хўжалик ҳуқуқий муносабатлари, уларнинг турлари.
3. Қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқариш билан боғлиқ муносабатлар: маҳсулот етиштириш, қайта ишлаш, сақлаш, ташиш, реализация қилиш ва ҳ.к.
4. Қишлоқ хўжалиги корхоналари тушунчаси.
5. Улар фаолиятининг ҳуқуқий асослари.
6. Қишлоқ хўжалиги ширкатлари, фермер хўжаликлари, деҳқон хўжаликлари, бошқа тадбиркорлик субъектлари.
7. Ёрдамчи хўжаликлар ва фуқаролар томоркалари.
8. Қишлоқ хўжалигида шартнома муносабатлари.
9. Шартномалар турлари.
10. Ижара шартномаси.
11. Контракция шартномалари.
12. Кредит шартномалари.
13. Қурилиш пудрати шартномаси.
14. Қишлоқ хўжалигида давлат бошқаруви тушунчаси.
15. Давлат бошқарув органлари фаолияти асосий йўналишлари.

16. Бошқарувнинг ўзига хос хусусиятлари: табиий омил, ишларнинг мавсумийлиги, мажмуавийлик омиллари.
17. Қишлоқ хўжалигида меҳнат муносабатларини ҳуқуқий тартибга солиш.
18. Меҳнатнинг ўзига хос хусусиятлари.
19. Оила пудрати.
20. Ширкат хўжалигида меҳнат.
21. Фермер хўжалигида меҳнат.

Фойдаланадиган адабиётлар

1. Каримов И.А. Мамлакатимизда демократик ислохотларни янала чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси: Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маъруза. 2010 йил 12 ноябрь - Тошкент: Ўзбекистон, 2010 - 56 б.
2. Н.В. Boboyev, Н.Т. Odilqoriyev. Davlat va huquq nazariyasi. – Т.: TDYI, 2005
3. Чубоева О. К «Ҳуқуқшунослик» ўқув-услубий курсатма. Ўқув услубий қўлланма Наманган Давлат университети Ўқув -услубий Кенгашининг 2012 йил “26 ” январдаги № “6 ”-сонли мажлисида муҳокама қилиниб, нашрга тасвია этилган.
4. <http://www.yunislbb.ru>
5. Ўз.Р. Фуқаролик кодекси. Тошкент. «Ўзбекистон» 2012 йил

10-МАВЗУ. Жиноят ҳуқуқи асослари

1. Жиноят ҳуқуқи предмети.
2. Ижтимоий хавfli қилмиш.
3. Жиноят ҳуқуқининг вазифалари.
4. Жиноят ҳуқуқи принциплари.
5. Қонунийлик, қонун ва суд олдида тенглиги, инсонпарварлик, одиллик, айб учун жавобгарликнинг муқаррарлиги.
6. Жиноят тушунчаси.
7. Жиноят қонун билан қўриқланадиган объектдир.
8. Жиноят белгилари. ижтимоий хавfliлик, гайриқонунлик, айбдилиқ, жазога лойиқлик.
9. Ижтимоий хавfliлик даражасининг тўртта тури.
10. Жиноят кодекси тузилиши.
11. Жиноят кодекси моддалари тузилиши.
12. Жиноятларнинг уч босқичи.
13. Тамом бўлмаган жиноятлар.
14. Жиноятнинг таркибий қисмлари: объекти, объектив томон, субъекти, субъектив томон.
15. Жиноий жавобгарликда айбсизлик презупцияси.
16. Жазо тушунчаси.
17. Жазо турлари.
18. Жиноий жавобгарликдан ва жазодан озод қилиш ҳолатлари.
19. Жиноятда иштирокчилик тушунчаси.
20. Бошқарувчи, ташқиқотчи, далолатчи ва ёрдамчи иштирокчилар.
21. Оддий, мураккаб, уюшган гуруҳ ва жиноий уюшма иштирокчилиги.
22. Қилмишнинг жиноийлиги истисно этадиган ҳолатлар.
23. Зарурий мудофаа.
24. Охириги зарурийят.
25. Вояга етмаганлар жавобгарлигининг ўзига хос хусусиятлари.
26. Жазо белгилаш ёши.

Жиноят ҳуқуқи машғулот (дарс – I соат).

Талабалар сони 25 та	Ўқув соати -I соат
Машғулот шакли	Сухбат тарзидаги амалий машғулот
Машғулода режаси	1. Жиноят ҳуқуқи тушунчаси, вазифаси, усули ва тамойиллари.

	2. Жиноятнинг таркибий унсурлари. Жиноятларни таснифлаш. 3. Жиноий ҳуқуқбузарлик ва жиноий жазо. 4. Жиноятда иштирокчилик тушунчаси, унинг турлари. 5. Қилмишнинг жиноийлигини истисно қиладиган ҳолатлар
Ўқув машғулотининг мақсади	Жиноят ҳуқуқмавзуси бўйича назарий билимларни кенгайтириш
Педагогик вазифалар:	Ўқув фаолияти натижалари:
☐ Жиноят ҳуқуқи тушунчаси, вазифаси, усули ва тамойилларини таҳлилин сураш. ☐ Жиноятнинг таркибий унсурлари. Жиноятларни таснифлаш. ☐ Жиноий ҳуқуқбузарлик ва жиноий жазотурларини сўров. ☐ Жиноятда иштирокчилик тушунчаси, унинг турлари ☐ Қилмишнинг жиноийлигини истисно қиладиган ҳолатлар (тизимдаги) урни ва унинг долзарблиги аҳамиятини тунунтириш	☐ Жиноят ҳуқуқи тушунчаси, вазифаси, усули ва тамойиллари бўйича умумий тушунчаларни билдирадидлар ☐ Жиноятнинг таркибий унсурларини таҳлил қиладидлар. Жиноятларни таснифлаш ҳақида тасаввурларини айтиб берадилар ☐ Жиноий ҳуқуқбузарлик ва жиноий жазо ҳақида тушунчаларини билдирадидлар. ☐ Жиноятда иштирокчилик тушунчаси, унинг турлари ҳақида маълумот берадилар. ☐ Қилмишнинг жиноийлигини истисно қиладиган ҳолатлар ҳақида тасаввурларини чизмалар орқали тунунтирадилар.
<ul style="list-style-type: none"> • Ўқитиш усуллари-техникаси • Ўқитиш воситалари • Ўқитиш шакллари • Ўқитиш шароити • Мониторинг ва баҳолаш 	<ul style="list-style-type: none"> • консепт, намоёиш, блиц-сўров, ақлий ҳужум, суҳбат • матни, компьютер технологияси. • Доска • фронтал, коллектив иш • компьютер, мультимедиа проектор (ёки проектор ва I.CD панель) • Оғзаки саволлар

Машғулотнинг технологик харитаси.

Фаолият босқичлари	Фаолиятнинг мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-босқич. мавзуга кириш (5 мин)	1.1. Машғулотнинг режасини эълон қилади.	Тинглайдилар Машғулот режасини қисқайти
	1.2. машғулотни бошлашдан олдин ақлий ҳужум уюштиради.	Саволларга жавоб берадилар
2-босқич. Асосий бўлим (30мин)	2.1. машғулот саволи бўйича суҳбат тарзида сўровни ташкил қилади	Тинглайдилар. Мунозарада иштирок этадилар
	2.2. Ҳуқуқ тизими ҳақида талабалар ёрдамида кластер яратади.	Кластер яратишда иштирок этадилар
	2.3. Маърузанинг саволлари бўйича савол жавоб утказди.	Саволларга жавоб берадилар
3-босқич. Яқунловчи (5 мин)	3.1. Мавзу бўйича яқунловчи хулосалар қилади.	Саволлар берадилар
	Мавзу мақсадига эришишдаги тингловчилар фаолияти таҳлил қилинади ва баҳоланади.	Тинглайдилар

Казуслар тузиш

Фойдаланадиган адабиётлар

1. Каримов И.А. Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси: Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маъруза. 2010 йил 12 ноябрь - Тошкент: Ўзбекистон, 2010 - 56 б.
2. Н.В.Войнов, Н.Т.Одильқоёв. Давлат ва ҳуқуқ назарияси. — Т.: ИДУ, 2005
3. Усмоналиев М. Жиноят ҳуқуқи (Умумий қисм). Дарслик.—Т.: Янги аср авлоди, 2005.—662 б
4. <http://www.yuristlib.ru>
5. Ўз.Р. Жиноят кодекси. Тошкент. «Ўзбекистон» 2012 йил

11-МАВЗУ. Халқаро ҳуқуқ асослари

1. Халқаро ҳуқуқнинг тушунчаси.
  2. Халқаро ҳуқуқ ривожланиш тарихи.
  3. Халқаро ҳуқуқ тармоқлари.
  4. Халқаро ҳуқуқ манбалари
  5. БМТ Халқаро суди статутининг 38-моддасига кўра манбалар: а) халқаро конвенциялар; б) халқаро одатлар; в) умумий принциплар; г) суд қарорлари; д) олимлар доктриналари.
  6. Асосий ва қўшимча (каттик ва юмшоқ) манбалар.
  7. Халқаро ҳуқуқ тамойиллари тушунчаси.
  8. БМТ уставидagi тамойиллар (5 тамойил).
  9. Халқаро ҳуқуқ тамойиллари тўғрисида Декларация тамойиллари:
    - 1) куч ишлатмаслик;
    - 2) низоларни тинч йўл билан ҳал этиш;
    - 3) давлатларнинг ички ишларига аралашмаслик;
    - 4) ҳамкорлик;
    - 5) суверен тенглик;
    - 6) ўз тақдирини ўзи белгилаш;
    - 7) халқаро мажбуриятларни виждонан бажариш.
  10. Халқаро ҳуқуқий жавобгарлик тушунчаси.
  11. Субъектлар: давлатлар ва давлат номидан иш кўрадиган мансабдор шахслар.
  12. Халқаро сиёсий жавобгарлик (Сатификация).
  13. Репрессалия.
  14. Реторсия.
  15. Моддий жавобгарлик.
  16. Реституция ва репарация.
- Машгулотни олиб бориш технологияси

Талабалар сони 25-30та	Ўқув соати – I соат
Машгулот шакли	Кириш-мавзу буйича маъруза
Машгулот режиси	1. Халқаро ҳуқуқ тушунчаси, объектлари ва функциялари. 2. Халқаро ҳуқуқ тизими. Халқаро-ҳуқуқий меъёрларни яратиш. 3. Халқаро оммавий ҳуқуқ ва халқаро хусусий ҳуқуқ 4. Халқаро ҳуқуқ ва миллий ҳуқуқ. 5. Ўзбекистон Республикаси ташки сиёсати ва дипломатияси.
Ўқув машгулотининг мақсади	Ўқув курси ҳақида умумий тасаввурни бериш.
Педагогик вазифалар	ўқув фаолияти натижалари.

Халқаро ҳуқуқ тушунчаси, объектлари ва функцияларини тушунириш;	Талабалар: Халқаро ҳуқуқ тушунчаси, объектлари ва функциялари бўйича умумий тушунчаларни урганидилар
Халқаро ҳуқуқ тизими, Халқаро-ҳуқуқий яратилишнинг мавзуси, урганиш усулларини таҳлил қилиш.	Халқаро ҳуқуқ тизими, Халқаро-ҳуқуқий меъёрларни яратиб мавзуси, Халқаро ҳуқуқ тизимини урганиш усулларини таҳлил қилишга урганидилар
Халқаро ҳуқуқ урни ва унинг долзарб аҳамиятини тушунириш.	Халқаро оммавий ҳуқуқ ва халқаро хусусий ҳуқуқ ўрни ва унинг долзарб аҳамиятини ҳақида тасаввурни шаклландирди
Халқаро ҳуқуқ ва миллий ҳуқуқидан келиб чиққан ҳолда фаннинг мақсади ва вазифасини тушунириб бериш.	Республикамизда ташқи сийосатни амалга ошириш борасида қабул қилинган қонунлар, қарорлар ва бошқа меъёрий ҳужжатлар ҳақида маълумот оладилар
Ўзбекистон Республикаси ташқи сийосати ва дипломатияси	Халқаро ҳуқуқ ўқув фанининг ижтимоий фанлар системасидаги (тизимидagi) ўрни ҳақида тасаввурга эга бўладилар.
Уқитиш усуллари-техникаси	Ўзбекистон Республикаси ташқи сийосати ва дипломатияси мақсади ва вазифасини тушуниб оладилар
Уқитиш воситалари	Маъруза, намоёниш, бидинг-суров, аслий ҳужум
Уқитиш шакллари	Маъруза матни, компьютер технологияси, доска фронтал, коллектив иш
Уқитиш шароити	компьютер технологияси, проектор билан жиҳозланган аудитория
Мониторинг ва баҳолаш	оғзаки саволлар

Машинолотнинг технологик картаси

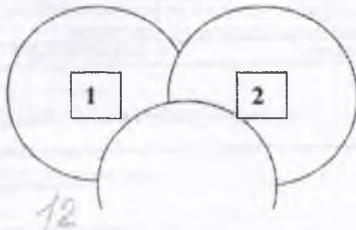
Фазолийат босқичлари	Фаолиятнинг мазмуни	
	Уқитувчи	Талаба
1- босқич Курсга ва мавзуга кириш	1.1. Дасга кириб журнал тўлдирди, йўқлама қилди. Ўқув курсининг номини айтиб, курс доирасида дастлабки умумий тасаввурни беради ҳамда услубий ва ташкилий томонлари, ташкилотчилар билимларини баҳолаш мезонлари билан таништиради. (1-илова)	Тинглайди;
(5 мин)	1.1 Мазкур курс бўйича урганиладиган мавзулар бўйича назарий ва амалий машғулотлар, уларнинг узвийлиги ҳақида қисқача маълумот беради. Асосий адабиётларнинг рўйхати билан таништиради.	Езадилар, Тинглайди
	1.2 Ўқув машғулот мавзуси, мақсади ва ўқув фаолияти натижаларини айтади.	Мавзу номини ёзиб оладилар
	1.3 Вена диаграммаси усулида мавзу бўйича маълум бўлган тушунчаларни санаб беришни сўрайди	Тушунчаларни санаб берадилар
2- босқич Асосий бўлим (30 мин)	2.1. Мавзу режаси ва таянч тушунчалар билан таништиради.	Тинглайди
	2.2. Маъруза режасининг бўлимлари бўйича тушуниради, ҳар бир савол низоҳасида умумлаштириб беради. Жараён компьютер слайдларини намоёниш қилиш билан олиб борилади.	Тинглайди, конспект қилиб борадилар.

3- босқич. Якунд овчи (5 мин)	3.1. Мавзу буйича якунловчи хулосалар қилади. Мавзу буйича олинган билимларни каерда ишлатиш мумкинлиги маълум қилади.	Саволлар берадилар
	3.2. Мавзу мақсадига эришишдаги тингловчилар фаолияти таҳлил қилинади ва баҳоланади.	таҳлил қилинади
	3.3. Мавзу буйича мустақил ўрганиш учун топшириқлар беради.	Мустақил ўрганиш топшириқларни учун ёзиб олади

"Вена диаграммаси" стратегияси (методи)

Ушбу стратегия ўқувчиларда мавзуга нисбатан ташғалий ёндашув, айрим шемлар негизда мавзунинг умумий моҳиятини ўзлаштириш (синтезлаш) кўникмаларини ҳосил шлишга йўналтирилади. Стратегия кичик гуруҳларни шакллантириш асосида схема буйича амалга оширилади.

Ёзув тахтаси ўзаро тенг тўрт булакка ажратилади ва ҳар бир булакка куйидаги схема чизилади.

Стратегия ўқувчилар томонидан ўзлаштирилган ўзаро яқин назр ий билимлар, маълумотлар ёки далилларни шёсий таҳлил этишга ёрдам беради. Ушбу стратегиядан муайян бўлим ёки боблар буйича якуний дарсларни ташкил этишда фойдаланиш янада самаралидир.

Стратегияни қўллаш босқичлари куйидагилардан иборат:

- синф ўқувчлари тўрт гуруҳга бўлинади, ёзув тахтасига топшириши бажариш моҳиятини акс эттирувчи схема чизилади;

- ҳар бир гуруҳга ўзлаштиришга тўрт мавзу (бўлим, боб) юзасидан алоҳида топшириш берилади;

- топширишлар бажарилган, гуруҳ аъзолари орасидан лидерлар танланади;

- лидерлар гуруҳ аъзолари томонидан билдирилган фикрларни умумлаштириб, ёзув тахтасида акс этган диаграммани тўлдирдилади.

"Вена диаграммаси" стратегиясини қўллаш жараёнида гуруҳлар томонидан ташкил этилувчи фаолият моҳияти куйидагичадир (фаолият моҳияти умумий таълим билимларни ўрганиш асосида очиб берилди):

Гуруҳлар	Диаграмманинг тартиб рақами	Топшириқлар мазмуни
1-гуруҳ	1-диаграмма	Ўзбекистон ва Урта Осиё худуди
	2-диаграмма	Ўзбекистон ва Осиё худуди
	3-диаграмма	Ўзбекистон ва Шарқ худуди
2-гуруҳ	1-диаграмма	Ўзбекистон ва Чилли давлатлар худуди

